

Fóia acést'a ese totu a opt'a di — dar prenumeratiunile se primescu in tóte dílele.

Pretulu pentru Austria pe anu 6 fl. v. a. pe $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pe trei lune 1 fl. 50. cr.; pentru alte tíeri: pe anu 7 fl. 20 cr. pe $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. 60 cr. pe trei lune 1 fl. 80 cr.

Tóte siodiunile si bani de prenumeratiune suut de a tramitegla Redactiune: Strat'a lui Leopoldu Nr. 33.

Gur'a Satului in tíer'a tocanariloru.

I.

Cetindu acést'a inscriptiune dvóstre de buna séma veti clatiná din capu si o sê ve minunati si o sê ve intrebati, ce bidigania sê fia asta éra — tíer'a tocanariloru?

Ca nu cumva sê alunecati a crede, cá io dóra m'am facutu cutare Columbu, si am descoperitu o tíera nóua-noutia, necunoscuta pan'acuma, trebuie sê v'o spunu, cá tíer'a tocanariloru e o vechia, patentata cu multe sute de piei de cane, si deosebitu cetitorii Gurei Satului o cunoscú fórté bine.

Va sê díca, tíer'a tocanariloru o cunoscú multi, cá-ci si Gur'a Satului are multi cetitori, — inse déca ar cunósce-o numai prenumerantii Gurei Satului, atunce biét'a tíera ar avé pucini cunoscatori.

E bine, dvóstre inse totu nu poteti ghicí, care este si unde zace acést'a minunata tíera, ce se numesce a tocanariloru?

Domniloru . . . Pardonu! . . . Dómnelorú si domniloru! Eu am caletoritu patru díle pana ce potui sê afiu acestu secretu, — poftimu asceptati dar si dvóstre nitielu, numai câte-va minute si apoi veti scí ceea ce doriti!

Scíti dimpreuna cu mine toti, cá adunarea generala a Asociatiunii transilvane in anulu acést'a avea sê se tíena in Siomcut'a-mare.

Este unu ce naturalu, cá din asemene locu Gur'a Satului nu póte lipsí, si mai alesu déca locul acél'a e Siomcut'a, si cu atátu mai alesu, déca lu-ivita cu atát'a iubire si fratia ca la Siomcut'a-mare.

Este curiosu, cá pe mine chiar in acele locuri me iubescú mai multu, de cari mi-aducú mai adese ori a minte in fóia mea, adeca pe cari i iubescú si eu mai multu.

Luai dara lumea in capu, si plecai sê vedu si eu odata tíer'a mamaligariloru, si capital'a acesteia — Siomcut'a-mare.

* * *

Cunósceți fasele caletoriei mele din icónele publicate in nrulu penultimu. Noroculu meu, cá potui straformá velocipedulu meu inea de timpuriu in o trasura comoda, cá-ci altfelu asiú fi sositu la Siomcut'a metamorfosatu intr'unu heringu, — séu uritítu, ruptu, spintecatu ca si-o bancuta austriaca.

Cu tóte-aceste mi-oiu aduce a minte multu timplu de minunat'a cale din codrii Selagiului, unde trebuíam sê tíenu de trasura acusi de o lature, acusi de alt'a, ca nu cumva sê ne imbordámu.

In fine adormii. Inse unu visú grozavu me desceptá numai decátu. Am visatu, cá guvernulu mi-a datu si mie o slujba buna, numai ca sê-mi inchidia gur'a, intocmai precum a inchisu gur'a multoru romani mari. Inse gur'a Gurei Satului nu se póte inchide cu una cu dóue, ei numai atunce, candu va fi indestulita gur'a — natiunii.

* * *

In fine trecuramu Somesiulu, si peste pucinu sosiramú in tíer'a mamaligariloru. Colegulu meu de la „Familia“, fratele Iosifu Vulcanu, vediendu locurile cele romantice, numai decátu incepú a poetisá, erá incantatu de totu; eu inse, omulu prosaicu, me gandii la lucruri mai reale si oprii trasur'a in satulu celu d'antáiu, la cas'a prima.

— Bade Niculae, dísei tíeranului, care statea la pórtá, ai sê-mi dai mamaliga? Sum tare flamendu!

— Mamaliga n'avemu, respunse elu, — inse nevést'a tí-a face o tocana.

— Tocana de óia ?
 — Ba, — de malaiu si brandia.
 — Nu-mi pasa ori ce-a fi, numai dá-mi de mancatu, cá mi-e fόμε.
 — Cu cine am norocire a vorbí? — me întrebà apoi elu, mirandu-se de pledulu meu.
 — Eu sum Gur'a Satului.
 — Gur'a Satului? D'apoi me rogu, de ce ti-ai taiatu mustetiele cele lungi?
 — Nu le-am taiatu io, bade, ci numai le-am lasatu la Pesce, si acuma le pórta altulu.
 — Hm! hm! Paguba, cá nu le-ai adusu cu dta.
 Intr'aceste tocan'a se gatà, si o nevêsta frumo-sica ni-o puse pe mésa. Voiam sê-i furu o sarutare, inse badea Nicolae se uità totu la mine; lu-tramisei dara dupa unu paharu de apa, sê nu-mi steie in cale. Eu me scolu se me apropie de nevêsta, inse chiar atunce intrà fratele Vulcanu, conversandu cu redactorulu „Familiei“ despre „incantatórele si virtuósele femei romane.“ Mancam v'ar amorulu! — cugetam, si me dusei la locul meu. Intr'aceste sôsî si badea Nicolae, si ne puseramu la mésa.

Me uitai in blidu si esclamai:

— D'apoi, bade Nicolao, dta dîsesi, cá n'ai mamaliga, ci numai tocana; si éta totusi ni dai — mamaliga!

— Mancarea asta — raspunse elu — la noi se numesce — tocana.

— Asié? Dvóstre adeca la mamaliga i dîceti tocana! Va sê dîca, eu in tiér'a asta, ce am numit'o a mamaligariloru, nici nu voiu manca mamaliga, ci tocana. Asié dara aice nu siedu mamaligari, ci tocanari, — si tiér'a ast'a nu e tiér'a mamaligariloru, ci tiér'a tocanariloru.

* * *

Peste jumetate de óra plecaramu mai departe. Abié porniramu si badea Nicolae strigà dupa noi:

— Bade Gur'a Satului!

— Ce e?

— Numai atát'a am voitu sê-ti spunu, cá pe mine nu me chiama Nicolae.

— Ci?

— Simionu!

— Remani dara sanetosu, bade Simióne!

* * *

Cele ce au urmatu urmarindu-me voru urmá urmarindu in numerulu urmatoriu!

„Gur'a Satului.“

Scrisorile lui Pacala câtra Tandala.

Frate de cruce!

Adeca bine dîce romanulu, cá cine-i cu norocu, norocosu va fi câtu va traí. Vedi si eu me tienu de clas'a acelora. Eu-su fôrte norocosu, mai norocosu decâtu Pist'a, mai norocosu inca si decâtu dlu vicis-pánu din Dev'a. Sê-ti spunu numai.

Acestu omu mare si natiunalistu inflacaratu zelosu marinimosu etc. etc. etc. a crescutu pre pit'a romanului prin scolile Blasiului, apoi s'a si facutu mare romanu, ca nici unulu dintre câti a studiatu acolo. Elu — vream sê dîcu Mari'a sa, (câ in comitatulu Uniaderei toti sunt Eccelentia, Ilustru si Mari'a sa) a fostu si este unu puiu alu norocului. Ca romanu (si prietenu cu ungurii) in scurtu a devenitu acel'a ce este adi in Déva. In daru vorbescu gurele rele cá l'au vediutu intr'unu timpu cu pinteni, elu totu-si a fostu celu mai mare romanu si va remané — pentru cá e norocosu. Romanii cei vestiti din amintitulu comitatu, nu au mai avutu cauza a se plange contra ungariloru, — ei fura respectati multu, cá aveau unu V—itzte ispán ugyan mare romanu. — Apoi a si lucratu elu multu pentru (?) natiune atátu pre calea politica, câtu si pe cea literara. Cine nu cuno-sce pe publicistulu Csáklányi?

Candu erá sê contribuiesca pentru ceva natiunalu, séu ceva scopu filantropicu, elu erá celu d'antâiu dintre toti; si ca omu seracu, cu copii multi, — da si elu dupa poterile sale. . . .

Inse — ca toti ómenii mari — si elu a avutu inimici cari de multe ori „cu tendintie malitióse si cu scopuri reutatióse“ lu-atacau. Dar denique tóte tendintiele loru au fostu in daru, elu a fostu este si va fi prunculu furtunei. Nici cá s'a miscatu din fotoliulu seu móle, si amicii lui, lu-aperara cu eroismu. Asié sunt ómenii cei norocosu.

Dar érta-me cá nu vorbescu ad rem ca multi deputati dietali — am sê-ti spunu câtu sum de norocosu eu pre langa altii.

Apoi scii, ti-aduci aminte cá ti-am scrisu cá am remasu intr'unu satu, acuma scii tu. . . Cum am scapatu de acolo, ast'a a fostu ceva lucru mare. Am avutu norocu cá sum omu norocosu. Am scapatu asié. In satulu acel'a s'a bolnavitu pop'a si tragea de mórte. Nu erá nime de aprópe cine i-ar fi ajutat, me rogara dar pe mine sê me punu pe unu calu si sê mergu pana la Siomcut'a sê tramitu unu doctoru. Bucuri'a mea! Incalecai, si du-te!

Candu eram sê intru in Siomcut'a, pe cine gasescu in capulu satului? Pe badea Gur'a Satului calare si ducandu in spate, ca si mine, paripulu seu de lemnu.

Ah! Oh! cu ce gloria, triumfu, marire etc. etc. am intratu in marele — satu Siomcut'a. Cum ni-a surprinsu frumseti'a acestui tienutu. Se vede cá mamaligarii nu mai sunt mamaligari ci tocanari!

Sdrobiti, ca vai de noi, ne incortelaramu, — nu ti-oiu spune unde. Ghicescu tu! . . .

Deminétia am esítu la ulitia, eram sê cadu in . . . siantiu, candu am diaritu acestu orasiu grandiosu. O casa mare statea inaintea mea, gendeam cá sum in Beciu, numai dupa ce m'am uitatu in giuru am vediutu, cá sum inaintea pretorifului, redicatu de Zsiga bácsi, . . . si cá satulu Siomcut'a e mai incolo. Eu am ganditu; cá totu asié case voiu vedé aice. Apoi me bagai la o crismulitia si beuf unu ciocanu de horinca si plecai sê vedu satulu Siomcut'a.

O! ce privire, anim'a mea batea, ca tóca de la biserica din dealu! Dar bine cá mi-am adusu a minte de biserica.

Vediut'ai tu vre-o data biserica mare, frumósa

si s'ea fia facuta din piétra? Déca ai vediutu, apoi ai ideia despre biseric'a de aici. Déca lumea ceva d'ice, biseric'a ca la Siomcut'a nu este in tóta Daci'a romana. Scól'a? — Abié am aflatu beseric'a, si scól'a erá in aintea mea. . . colo nu departe intre ziduri.

Dar éta unu ce neindatinatu. — Cum s'ar fi aprinsu unu satu asié sgomotu se facú de odata.

Pif, paf, puf! sunau tunurile (bomboscele — dupa Bota), tréscurile, puscile si póte si atare fundu de bute; hura, vivat, s'ea traiésca, éljen, resuná in tóte partile, — s'a inceputu parad'a.

Siohanu siohanita nu am vediutu atát'a omu. Ceriulu nu se vedea de stindarde natiunale, tunelulu amutiá de strigatele entusiastice — apoi cu toti se bagara in sala.

Scii tu cá mie nu-mi place s'ea ascultu — intieptiuni, i-am lasatu acolo si am esftu afara povestindu si cu unulu si cu altulu, dar me omoriau cu intrebárilé cá „viganiu“-su, eu nu sciam ce bidigania póte fi acela, d'iceam: l'am vediutu, e ceva mare si frumosu.

Dupa ce s'a finitu siedinti'a prima, cu toti ne luaramu a ne saturá nu numai spiritualminte ci si cu — spirite. . .

Apoi a fostu *unu banchetu*. — Scii tu ce-e banchetulu? Da de unde s'ea scii. Apoi banchetu nu e bancheta, nici ceva omu invetiatu, ci, precum se d'ice la noi — pomana, cu acea deosebire cá aice au fostu mai multi si nime nu a plansu. Dupa ce vasele se mai usiurara au urmatu toastele care de care mai coraurate.

Eu inca am fostu acolo la més'a domniloru si siedeam langa badea Gur'a Satului. Ce minune cá numai nóue nu ne aduceau de mancare, acuma eram s'ea strigú unu'tulai, candu éta se ivesce unu husariu si ni-aduce unu blidu de mamaligad icandu: aice e si — tócan'a.

Mi erá mila de badea Gur'a Satului, cá elu nu e pre invetiatu cu tocana — mai alesu decá nu e *fiérta si frecata*.

Intre toasté amintescu mai antáiu toastele mele (vreo 99) apoi a unui prietenu alu meu.

Asié de insufletíti erau Tocanarii (asié se numescu mamaligari de adi inainte) cugetai cá indata voru bate tier'a ungresca.

Atáte toasté, atáte vivate nu a mai audítu nemesii din chioru, nici nu voru audí siohanu siohanita.

Sér'a me pusera peccatele si m'am dusu si eu la balu, se intielege cu dictionariu ungrescu in busunariu!

D'apoi balulu! Vai dómne ce mai lucru nemai audítu. De mine i cale vale, cá nu sciu ungresce, da betii cavaleri aveau de lucru decá nu sciau limb'a cinstitului Arpadu.

Cu anim'a rupta in nóua am dísu aido la Siomcuteni, si acum sum pe drumu.

Si pana ne-vomu revedé

remanu alu teu frate de cruce
Pacala.

TANDA si MANDA.

T. Apoi óre ce a avutu s'ea spuna asié cu graba episcopulu Szilágyi protopopiloru sei, de i-a chiamatu la Orade chiaru pe timpulu adunárii de la Siomcut'a?

M. Chiaru acuma audíi, cá lucrulu celu mai importantu, ce s'a petrecutu acolo, a fostu, cá episcopulu s'a plansu in contr'a gazetariloru romani. Mi-se pare dara, cá dóra numai pentru ascultarea acestei plansori i-a chiamatu.

T. Inse pentru ce tocmai acuma?

M. Pentru cá mai tardíu sfinti'a sa are s'ea caletoresca la Rom'a?

T. Tare iubescé dinsulu pe pap'a. . .

M. Paguba, cá si pap'a nu-lu iubescé asié?

T. Pentru ce?

M. Pentru cá atunce dóra l'ar face atare cardinalu, — acolo.

Tiganulu si studentii.

Caletoriau odata siepte studenti intr'o carutia Pe drumu se intelnescu cu unu tiganu.

„Dumnedieu alduiesca pe mari'a loru“ — díse tiganulu apropiandu-se de caru.

„Ce vrei, mei tígane? — díse unu studentu cu fala.

„Apoi *mari'a ta*, te-asiu rogá s'ea-mí dai o pipa de tabacu.“

Studentulu i-a datu.

Dupa-ce si-a implutu tiganulu pip'a díse, — „d'apoi credú cá *Dta* mi-vei da si focu.“

Bucurosú, — si i-a datu.

Candu erá aprinsa, se duse la o parte si i intrebá: „*Voi* sunteti diaconi?“

Depesie telegrafice.

Aradu. Bucuria mare. Dlu profesoru de limb'a romana a fostu gratulatu cu multa cinste din partea invetieceiloru sei pentru nenumeratele sale merite.

Deva. Pregatiri mari pentru — anii viitori pe candu voru invitá Adunarea As. trans. acolo. Marinimitate ne mai vediuta pentru lucruri filantropice.

Post'a Gurei Satului.

S'ea o modificámu. Éca o dara:

„Copile! asié mi esti de dragu.“

Frundia verde de apa

Cu curechiu de fagu!

Parintele Moisiu inca nici acuma n'a datu socotéla despre banii adunati pentru monumentala lui Mariannu.

